

Finnish Economic Papers 1988–1997

MIKKO PUHAKKA

Professori

KAVA, Helsingin yliopisto

1. Johdanto

Finnish Economic Papers -aikakauskirja aloitti julkaisutoimintansa vuonna 1988. Odotukset olivat varmasti moninaiset ja monien henkilöiden mielessä lienee ollut epäilyksiä toiminnan onnistumisesta. Nyt vuonna 1999 FEP on vielä elossa ja jatkaa toimintaansa ilmestyen kaksi kertaa vuodessa.

Olen ollut Finnish Economic Papersin vastaava päätoimittaja vuoden 1991 alusta lähtien, joten tämä kirjoitus on subjektiivinen näkemykseni FEPin toiminnasta näinä vuosina. Rajoitun tässä kirjoituksessa FEPin toiminnan ensimmäiseen kymmeneen vuoteen. Luvussa kaksi luon katsauksen joihinkin tapahtumiin FEPin ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella ja selostan FEPille asetetut tavoitteet. Luvussa kolme tarkastelen eri näkökulmista FEPissa julkaistuja artikkeleita. Lopuksi teen joitakin yhteenvetoja ja arvioin sitä, kuinka hyvin FEP on saavuttanut tavoitteensa ja mikä on sen asema tulevaisuudessa.

2. FEPin toiminta ja tavoite¹

Finnish Economic Papers on Taloustieteellisen

Seuran, Kansantaloudellisen yhdistyksen ja Ekonomiska Samfundetin yhteisyritys. Pohjolan (1996) mukaan englannin kielellä Suomessa ilmestyvää tieteellistä aikakauskirjaa oli suunniteltu pitkään, koska haluttiin etsiä Suomessa tehdyille tieteellisille tutkimuksille jokin muikin suomalainen julkaisukanava kuin *Kansantaloudellinen aikakauskirja*. FEPin perustamisen yhteydessä päätettiin lopettaa Taloustieteellisen Seuran vuosikirjan julkaiseminen.

FEP aloitti julkaisutoimintansa vuonna 1988 Matti *Pohjola* ensimmäisenä vastaavana päätoimittajanaan. Pohjolan ura päätoimittajana kesti vuoden 1990 loppuun. Vuoden 1991 alusta lähtien FEPin vastaavana päätoimittajana on ollut Mikko *Puhakka*.² Taloustieteellisen Seuran johtokunnan valitseman vastaavan päätoimittajan lisäksi FEPissä on kaksi muuta päätoimittajaa,

¹ FEPin alkuaikojen toiminnasta kertovat myös *Lilja* (1996) ja *Pohjola* (1996).

² Minua pyysivät ottamaan tämän tehtävän vastaan ennen kaikkea Matti *Pohjola* ja vuonna 1989 Taloustieteellisen Seuran puheenjohtajana toiminut Reija *Lilja*. Kuinka hyvin Matti ja Reija tässä henkilövalinnassaan onnistuivat, jää muiden arvioitavaksi.

jotka Kansantaloudellinen Yhdistys ja Ekonomiska Samfundet valitsevat. Pertti *Haaparanta* on toiminut yhtenä päätoimittajana koko FEPin olemassaolon ajan.³ Marianne *Stenius* toimi päätoimittajana 1988–1992, hänen seuraajanaan Rune *Stenbacka*. FEPin toimitussihteereinä ovat toimineet Anni *Huhtala* 1988, Sinikka *Salo* 1988–1990 ja Seija *Parviainen* 1991–1992. Vuodesta 1992 lähtien toimitussihteerinä on toiminut Ulla *Strömberg*.

Päätoimittajien lisäksi FEPissä on toimitusneuvosto, jossa on ollut 10–12 jäsentä. Vuoden 1992 alusta lähtien otettiin ensimmäiseksi ja toistaiseksi ainoaksi ulkomaiseksi neuvoston jäseneksi Anders *Vredin* Ruotsista.⁴ Toimitusneuvoston rooli on ollut selkiintymätön ja vähäinen. Yksi toimitusneuvoston kokous tosin järjestettiin, mutta osanotto siihen oli laimea. Jäseniä olen käyttänyt arvioitsijoina.

FEPin julkaiseminen alkoi komeasti. Helsingissä oli nimittäin kesäkuussa 1987 järjestetty konferenssi »Perspectives on Capital Income Taxation in Europe», jossa esitetyistä tutkimusraporteista osa julkaistiin FEPin ensimmäisessä numerossa. Näiden joukossa oli Agnar *Sandmon* (Bergen) tutkimus »The Taxation of Household Durable Goods».

³ Pertti *Haaparanta*, joka on Kansantaloudellisen Yhdistyksen tehtävään nimittämä päätoimittaja, on aika monta kertaa ilmaissut minulle halunsa luopua tästä tehtävästä. Olen kuitenkin saanut hänet pysymään pestissään, mikä on ainakin helpottanut minun tehtävääni. Päätoimittajakauteni aikana tapahtui tosin episodi, jossa yhdistys tietämättäni oli vaihtamassa Haaparannan tilalle erästä toista henkilöä, mutta luopui kuitenkin hankkeestaan. Aiheesta lähemmin, ks. Kansantaloudellisen aikakauskirjan Lyhyesti -palstat numeroista 3 ja 4 /1994, s. 417 ja 599.

⁴ Tullessaan neuvoston jäseneksi *Vredin* toimi Fackföreningsrörelsens Institut för Ekonomisk Forskning'issa (FIEF) Tukholmassa. Tällä hetkellä hän toimii Ruotsin keskuspankissa.

Muitakin teemanumeroita on FEPissä julkaistu. Joensuun yliopiston taloustieteen laitos järjesti konferenssin »Symposium on Mass Unemployment in Finland» vuoden 1992 huhtikuussa. Konferenssin seitsemästä tutkimuksesta viisi julkaistiin FEPin kevään 1993 numerossa. Julkaistujen tutkimusten joukossa oli Richard *Jackmanin* (LSE) »Mass Unemployment: International Experience and Lessons for Policy».

FEP oli yhtenä foorumina Suomen 1990-luvun alun laman käsittelyssä, sillä kevään 1996 numerossa julkaistiin Yrjö Jahnssonin Säätiön Sannäsissä elokuussa 1994 järjestämän »The Finnish Economic Crisis of the 1990's» -konferenssin tutkimukset.⁵ Tässä joukossa olivat mm. Edmond *Malinvaud'in* (CREST-INSEE) tutkimus »Growth and Employment in the European Perspective» ja Giancarlo *Corsettin* (Rooma) ja Nouriel *Roubinin* (NYU) »Budget Deficits, Public Sector Solvency and Political Biases in Fiscal Policy: A Case Study of Finland».

FEP on onnistunut houkuttelemaan edellä mainittujen henkilöiden lisäksi muitakin kansainvälisesti hyvin tunnettuja tutkijoita sivuileen. Muiden muassa Costas *Azariadis* (Penn), Vidar *Christiansen* (Oslo), Randall *Wright* (Penn), Mukul *Majumdar* (Cornell), Tapan *Mitra* (Cornell), Philip *Mirowski* (Notre Dame) ja Roger *Farmer* (UCLA) ovat pitäneet FEPIä niin suuressa arvossa, että ovat julkaisseet siinä omia tutkimuksiaan. Nämä tutkijat lienevät liittäneet ainakin jonkin verran FEPin tunnettuutta ulkomailla ja ehkä poistaneet joitakin omia epäilyksiämme lehden suhteen.

FEPin kansainvälinen näkyvyys lisääntyi 1990-luvun alkupuoliskolla, kun syyskuussa 1991 lehdelle tarjottiin mahdollisuus saattaa sisältönsä »Journal of Economic Literature»

⁵ Tämän numeron toimittamisesta vastasivat Jaakko *Kiander* ja Mika *Widgren*.

(JEL) »Contents of Current Periodicals» -sivuile.⁶ Taloustieteellisen Seuran toimihenkilöillä oli tärkeä panos tämän asian aikaansaamisessa.⁷

Mielestäni on ollut ilahduttavaa, että monet tieteellisten ansioidensa perusteella suomalaisen taloustieteilijöiden kärkeen kuuluvat tutkijat (esim. *Haaparanta, Honkapohja, Koskela ja Pohjola*) ovat julkaisseet omia tutkimuksiaan FEPissä. Myös tämä on ollut omiaan häivyttämään joidenkin suomalaisten taloustieteilijöiden ja ekonomistien keskuudessa häilyviä epäilyjä omasta lehdestämme.

FEPiin tarjottujen juttujen ja julkaistujen artikkeleiden lukumäärä vuosina 1988–1997 on kuvattu *taulukossa 1*. Tutkimusta, joka on tarjottu lehteen jonakin vuonna, ei yleensä julkaista samana vuonna. Tiedossani ei ole vuosina 1988–1989 FEPiin tarjottujen artikkeleiden lukumäärää. Jos pitää noina vuosina lehteen tarjottujen artikkeleiden lukumääränä vähintään tuota kolmeakymmentä kappaletta, nähdään, että tarkasteltavana ajanjaksona FEPissä on julkaistu enintään 62,8% (120/191) sinne tarjotusta tutkimuksista. Taulukosta 1 on nähtävissä, että julkaistujen tutkimusten lukumäärä on pienentynyt selvästi tarkasteluajanjaksona. Samoin on pienentynyt se prosenttiosuus, joka tarjotusta tutkimuksista on julkaistu. Esimerkiksi vuosina 1995–1996 tarjottujen tutkimusten lukumäärä oli 37 ja vuosina 1996–1997 julkaistujen tutkimusten lukumäärä oli 16, jolloin olettamalla yhden vuoden viive julkaisemisessa julkaisu-prosentti on 43,2.

Julkaistujen tutkimusten lukumäärän pieneminen selittyy tarjottujen artikkeleiden lukumää-

⁶ Tällä hetkellä FEPistä julkaistaan JEL:in sivuilla ainoastaan tieto kunkin numeron julkaisusta. Kunkin numero sisältö on nähtävissä »EconLit» cd-rom -levyltä.

⁷ Katso tästä *Lilja* (1996) s. 85.

Taulukko 1. FEPiin tarjottujen ja julkaistujen artikkeleiden lukumäärä 1990–1997.

Vuosi	tarjottujen lukumäärä	julkaistujen lukumäärä
1988		14
1989		16
1990	17	17
1991	30	12
1992	25	13
1993	13	11
1994	21	11
1995	17	10
1996	20	9
1997	18	7
yhteensä		

rän pienenemisellä ja osaksi ehkä sillä, että 1990-luvun alku heijasti vielä FEPin »uutuudenviehäytystä». Tutkimusten laatu, joka on saattanut myöhemmin 1990-luvulla heikentyä jonkin verran, selittänee asiaa osittain. FEPiin tarjottujen ja siinä julkaistujen artikkeleiden lukumäärän soisi olevan suurempi. Noin 10–12 artikkelia vuodessa lienee sopiva määrä, mutta sitä tuskin saadaan aikaan pelkästään kotimaisin voimin.

FEP on pyrkinyt olemaan julkaisukanava etenkin nuorille tutkijoille, jotka tavoittelevat kansainvälisen julkaisuriman ylitystä ensimmäistä kertaa. Lisäksi olemme rohkaisseet tutkijoita tarjoamaan julkaistavaksi erityisesti sellaisia empiirisiä tutkimuksia, joissa on käytetty pienempien maiden havaintoaineistoja.⁸

⁸ FEPin »Instructions to authors» toteaaakin: »Finnish Economic Papers encourages the submission of both theoretical and empirical papers in all fields of economics from authors in Finland and abroad. We hope, however, to be able to provide a forum especially for junior scholars in view of the importance of »publish or perish» phenomenon. We invite also applied research on smaller countries as the larger journals tend to concentrate on the realities of the major economies.»

Painotus on luonnollisesti ollut enemmän empiirisissä tutkimuksissa. Koska FEPin tarjottujen artikkeleiden lukumäärä on sitova rajoite, ei ole ollut järkevää linjata FEPin toimintaa sen enempää erityisesti johonkin taloustieteen osa-alueeseen. Totesivathan toimittajtkin FEPin ensimmäisessä numerossa: »No paper will be rejected on the basis of its topic; we hope that this journal will reflect and serve the wide spectrum of interests,...».⁹ Julkaisemiseen liittyvät toiveet ja tavoitteet eivät ole estäneet aikakauskirjaa keskittymästä joissakin numeroissaan erityisteemoihin.

3. FEPin sisältö: Julkaistujen artikkeleiden ominaisuuksia

Tässä luvussa selvitän FEPIssä julkaistujen artikkeleiden muutamia ominaisuuksia. Yhteensä artikkeleita on julkaistu 120 kappaletta.¹⁰ *Taulukossa 2* on luetteloitu julkaistujen artikkeleiden kirjoittajien edustaman organisaation kotimaa. Se ei sisällä lyhyiden kommenttien kirjoittajia eikä johdatusartikkeleiden kirjoittajia.¹¹ Näitä muita artikkeleita (johdatuksia teemoihin, lyhyitä kommentteja ja lyhennelmiä), joita en ole taulukoissani ottanut huomioon, on 12 kappaletta. Kymmenen näistä lyhyistä päätistä julkaistiin FEPin ensimmäisessä numerossa. Kunkin artikkelin arvo on yksi piste. Jos artikkelilla on kaksi kirjoittajaa eri maista, niin kukin maa saa artikkelista puoli pistettä. Kirjoittajan tausta-

⁹ Ks. »The Editors» (1988, s. 4).

¹⁰ Kaikki vuosina 1988–1997 julkaistut artikkelit on luetteloitu »Autumn 1997» -numeron sivuilla 109–115.

¹¹ Ainoa poikkeus on Jukka-Pekka Piimiehen kommentti samassa numerossa (Spring 1992) olleeseen Philip Mirowskin artikkeliin. Kommentti on sen veran laaja, että sitä voi pitää omana artikkelinaan.

Taulukko 2. FEPIssä julkaistujen artikkeleiden kirjoittajien edustaman taustaorganisaation kotimaa 1988–1997.

Maa	lukumäärä
Suomi	65,5
Yhdysvallat	16,5
Ruotsi	13,5
Saksa	6
Viro	3
Iso-Britannia	2,5
Italia	2,5
Islanti	2
Norja	2
Tanska	2
Australia	1
Ranska	1
Sveitsi	1
Israel	0,5
Tsekki	0,5
Venäjä	0,5
Yhteensä	120

taorganisaation kotimaa ei ole välttämättä sama kuin kirjoittajan kansalaisuus.¹²

Suomen osuus maajakaumasta on luonnollisesti suurin. Yllättävää lienee, että Yhdysvallat ovat toisella sijalla ennen Ruotsia. Muiden maiden osuudeksi jää 24.5 maapistettä. Toivottavaa olisi, että saisimme enemmän artikkeleita myös muista Pohjoismaista kuin vain Ruotsista.

Jaottelin ilmestyneet tutkimukset myös seuraavaan kolmeen luokkaan (suluissa kuhunkin

¹² Anne Mikkolan artikkeli »Transactions Demand for Money, Deregulation and Stock Exchanges» (Spring 1989) tuottaa Yhdysvalloille yhden pisteen, sillä Mikkola edusti kirjoituksensa julkaisun aikaan »University of Rochester»'ia. Samoin N. Gastonin ja R. Wrightin artikkeli »The Effects of Risk on Efficient Labor Contracts» (Spring 1991) tuottaa Yhdysvalloille yhden pisteen, vaikka Gaston on australialainen ja Wright kanadalainen.

kategoriaan kuuluneiden julkaisujen lukumäärä): empiiriset (77), teoreettiset (33) ja oppihistoriallis-metodologiset (10).¹³ Tässä jaottelussa FEP on vastannut melko hyvin alussa asetettuihin tavoitteisiin, joissa rohkaistiin tutkijoita tarjoamaan ennen kaikkea empiirisiä tutkimuksiaan arvioitaviksi. FEPin kokonaiskuvan laajuutta ovat merkittävästi lisänneet siinä julkaistut oppihistorialliset ja metodologiset artikkelit. Uskali *Mäen* panos näiden tutkimusten saamisessa Finnish Economic Papersin sivuille oli merkittävä.

Taulukossa 3 olen jaotellut FEPissä julkaistut artikkelit Journal of Economic Literaturen taloustieteellisten aikakauskirjojen luokittelujärjestelmän mukaan.¹⁴

Olen käyttänyt karkeaa jaottelua (A, B jne.). Yhden artikkelin arvo on jälleen yksi piste. Olen antanut kullekin artikkelille enintään kaksi JEL-viitettä, vaikka niiden kirjoittajat olisivat käyttäneet useampia. Makrotaloustieteen (ml. rahataloustiede) artikkeleita on julkaistu eniten. Suuri joukko artikkeleita on julkaistu myös kansainvälisen talouden, työn taloustieteen, rahoituksen ja julkisen talouden aloilta. Näiden viiden kategorian osuus on kaksi kolmasosaa kaikista julkaistuista artikkeleista.

4. Arvioita

FEPin tärkein tehtävä on olla julkaisukanavana aloittaville nuorille tutkijoille. FEPin kautta he voivat saada ensituntuman siihen, mitä vaaditaan julkaistaessa kansainvälisessä tieteellisessä

¹³ Alempana taulukossa 3 kohdan A yksi artikkeli on listattu kymmenen oppihistoriallis-metodologisen artikkelin joukkoon.

¹⁴ »Autumn 1992» -numerosta lähtien artikkeleiden lyhennelmien yhteydessä on ollut kirjoittajien itsensä ilmoittama luokitus.

Taulukko 3. FEPissä julkaistujen artikkeleiden karkea jaottelu Journal of Economic Literaturen taloustieteellisten aikakauskirjojen luokittelujärjestelmän mukaan.

Luokka	alue	lukumäärä
A	yleinen	1
B	metodologia oppihistoria	9
C	menetelmät	6,5
D	mikrotaloustiede	9
E	makrotaloustiede rahataloustiede	19
F	kansainvälinen talous	13,5
G	rahoitus	17
H	julkinen talous	15
J	työn taloustiede	16,5
L	toimialan taloustiede	3
O	kehitys, kasvu	2,5
P	talousjärjestelmät	1
Q	luonnonvarat ympäristö	6
R	aluetaloustiede	1
Yhteensä		120

sä aikakauskirjassa. Yleensä kenenkään tutkijan tutkimusten ensimmäisiä versioita ei sellaisenaan julkaista, joten julkaiseminen vaatii myös sinnikkyyttä ja siihen oppimista. Ja monilla nuorilla tutkijoilla sitä on myös riittänyt. Joidenkin tutkijoiden FEPiin tarjoamasta tutkimuksesta on hyväksytty julkaistavaksi vasta viides versio.¹⁵

Tarvitsemme enemmän ennen kaikkea nuoria suomalaisia tutkijoita julkaisemaan FEPissä.

¹⁵ Eräs tutkimus julkaistiin vasta seitsemännen version jälkeen. Kyseinen artikkeli ei kuitenkaan ollut nuoren tutkijan kirjoittama.

Yksi vastaavan päätoimittajan työni johtoajatus onkin ollut olla hyvin pitkämielinen ennen kaikkea nuorten tutkijoiden kanssa. Jos arvioitsijoiden raporteissa on ollut tarpeeksi positiivista sanottavaa, olen mielelläni päästänyt paperin toiselle kierrokselle.

Julkaistaviksi tarjottujen tutkimusten arviointi on oleellinen asia tieteellisessä julkaisutoiminnassa. Olen hyvin tyytyväinen FEPissä näkemääni arviointitoimintaan. Useimmat arviointisijoidemme laatimat raportit kestävän täysin selvästi kansainvälisen vertailun. Ne ovat olleet suureksi hyödyksi kirjoittajillemme. Nuorten tutkijoiden tulisi kokea hyvä referee-prosessi haasteeksi. Suomessa on nimittäin melko vaikea saada kommentteja omille tutkimuksilleen mm. siitä syystä, että viikottainen tieteellinen »työpaja»-toiminta puuttuu lähes tyystin. Suurin osa arviointisijoistamme ovat olleet aktiivisia kotimaisia tutkijoita, jotka tässä tehtävässään ovat melkein poikkeuksetta tehneet erittäin hienoa työtä.¹⁶

Päätoimittajana olen lehteä koskevissa asioissa joutunut tekemään jonkin verran yhteistyötä Taloustieteellisen Seuran toimihenkilöiden kanssa. Tämä vähäinen yhteistyö on toiminut moitteettomasti, vaikkakin Seuran panos lehden kehittämisideoissa on jäänyt melko vähäiseksi. Tämä on osaksi seurausta suuresta ja vilkkaasta vaihtuvuudesta Seuran johtopaikoilla. Enemmän kuin päätoimittaja tästä on kärsinyt lehden markkinointi, joka ei kuulu päätoimittajan tehtäviin. Lehden levikki on 500–600 kappaletta. Tällä levikillään se ei yllä esimerkiksi Suomen Pankin »punaisen sarjan » (keskustelualoitteita) tasolle. Levikin yltäessä n. 1000 kappaleeseen

¹⁶ Vuosina 1990–1997 käyttämämme päätoimittajien ja toimitusneuvoston ulkopuolisten arviointisijoiden nimet on julkaistu »Autumn 1997» -numerossa sivulla 115.

saattaisi olla mahdollista siirtää »Finnish Economic Papers» jonkin kaupallisen kustantamon julkaistavaksi.¹⁷ Lehden kehittämisasiota on aina silloin tällöin pohdittu erilaisissa seuroissa, mutta mihinkään suurempiin uudistuksiin ei ole päädytty.¹⁸

Vaikka »Finnish Economic Papers» ei ole kaikissa suhteissa ja alussa asetetuissa tavoitteissaan täydellisesti onnistunutkaan, olen voimakkaasti sitä mieltä, että se on hyödyllinen suomalaiselle kansantaloustieteen tiedeyhteisölle. FEP antaa hienon mahdollisuuden nuorille tutkijoille koetella kansainvälistä julkaisukynystä ja opetella kansainvälisen tason tieteellisen julkaisemisen aakkosia. Ongelma vain on, että emme ole saaneet tarpeeksi paljon suomalaisten nuorten tutkijoiden aikaansaannoksia arvioitaviksi. Alamme professoreiden tulisi ottaa aktiivisempi rooli tilanteen parantamisessa. He voivat innostaa nuoria tutkijoita lähettämään töitään FEPIin.

¹⁷ Tähän mahdollisuuteen viittaa myös *Widgren* (1996, s. 91).

¹⁸ Esimerkiksi syyskuussa 1997 kokoontui Suomen Pankin huvilalla seurakunta, jonka tuli pohtia sekä Kansantaloudellisen aikakauskirjan että *Finnish Economic Papersin* tilaa ja kehittämistä. Kokous keskittyi pääasiassa kritikoimaan osaksi diletanttimaiseen tyyliin FEPin toimintaa, eikä siitä kokouksesta jäänyt tulokseksi juuri mitään rakettavaa asiaa. Mielestäni parhaimmat asiantuntijat lehden kehittämisessä ovat sellaiset tutkijat, jotka itse julkaisevat kansainvälisissä tieteellisissä aikakauslehdissä, osallistuvat arviointiprosessiin ja toimivat tieteellisten aikakauskirjojen muissa tehtävissä.

Kirjallisuus

The Editors (1988): »Editorial», *Finnish Economic Papers* 1, 3–4.

Lilja, R. (1996): »Muistiinpanoja Taloustieteellisen Seuran toiminnasta vuosina 1988–1990». S. 82–87 teoksessa Anttila, J., M. Lappalainen ja O.-P. Ruuskanen (toim.) *Mallinikkareita ja isokenkäisiä – Taloustieteellinen Seura 1936–1996*. Taloustieteellinen Seura. Vaasa.

Pohjola, M. (1996): »Seura tutkijaverkostona: Muistikuvia 1980-luvulta». S. 78–81 teoksessa Anttila, J., M. Lappalainen ja O.-P. Ruuskanen (toim.) *Mallinikkareita ja isokenkäisiä – Taloustieteellinen Seura 1936–1996*. Taloustieteellinen Seura. Vaasa.

Widgren, M. (1996): »Uusia tuulia 1990-luvulla». S. 88–92 teoksessa Anttila, J., M. Lappalainen ja O.-P. Ruuskanen (toim.) *Mallinikkareita ja isokenkäisiä – Taloustieteellinen Seura 1936–1996*. Taloustieteellinen Seura. Vaasa.